

LEXNOVA NYHETER

Nekas mångmiljonbelopp trots ändringar i direktupphandling

Publicerad
26 JAN 2024

Ett städföretag som kräver 25,5 miljoner kronor i skadestånd av Sigtuna kommun för brott mot upphandlingsreglerna förlorar också i hovrätten trots kontraktsändringar. Höjda ersättningar bedöms som otillåtna, ändringar i fråga om socialt hänsynstagande respektive personalförteckningar är inte väsentliga. Direktupphandlingen var därmed tillåten.

Sigtuna kommun har under år 2016 och 2017 genomfört en upphandling av städtjänster avseende Kommunens skolor och övriga lokaler. Effekt Svenska AB deltog i upphandlingen men bolagets anbud vann inte upphandlingen.

Kommunen tecknade i stället avtal med PMI Clean AB och Rengörare Näslund AB som tilldelades två distrikt vardera. Uppdragen påbörjades den 1 november 2018.

Frågan i målet är om Effekt väckt talan i rätt tid och, om så är fallet, huruvida kommunen har gjort väsentliga förändringar i de upphandlade avtalen och om det i sin tur har vållat Effekt skada.

Effekt kräver 25,5 miljoner kronor i ersättning av kommunen.

Enligt Effekt har kommunen, genom att på väsentligt sätt ändra upphandlade kontrakt, genomfört en otillåten direktupphandling av städtjänster, i strid mot lagen om offentlig upphandling. Städföretaget räknar upp elva punkter som företaget menar utgör väsentliga förändringar.

Förändringarna består i att kommunen låtit entreprenörerna slippa de åtaganden som avser socialt hänsynstagande och som framgår av punkt 12.3 i upphandlingskontrakten, att egenkontroller inte behövt redovisas vid uppföljningsmöten, att kvalitetskontroller och kvalitetsmätningar inte har behövt göras eller rapporteras enligt upphandlingskontraktets villkor, att NKI-undersökningar inte har behövt göras enligt kraven i upphandlingen, att leverantörerna inte, trots kraven i upphandlingskontrakten,

behövt ha en öppen redovisning av varje medarbetares anställningsform och eventuella statliga bidrag som uppbärs, att leverantörerna inte, trots kraven i upphandlingskontrakten, under avtalstiden behövt upprätthålla och delge kommunen en aktuell objektsbunden personalförteckning för uppdraget i enlighet med vad som reglerats i upphandlingskontrakten, att leverantörerna, trots vad som föreskrivits härom i upphandlingskontrakten, inte vid något tillfälle har behövt betala vite vid utebliven städning eller uteblivna kvalitetskontrollrapporter, att leverantörerna (i vart fall PMI) inte behövt följa det i upphandlingskontraktet uppställda kravet på att följa kollektivavtal i fråga om ob-tillägg, att planeringsmöten inte hållits vid varje terminsstart i enlighet med upphandlingskontrakten, och att uppföljningsmöten inte hållits i enlighet med upphandlingskontrakten eller i vart fall inte avhandlat de i upphandlingskontrakten reglerade frågorna, att kommunen, till fördel för leverantörerna, har tillämpat fel års indextal vid den årsvisa justeringen av priserna och att leverantörerna överlag fått betydligt högre ersättningar från Kommunen än vad som följer av avtalen och godkända prislistor.

Kommunen hävdar att i första hand att Effekt inte väckt talan om skadestånd i rätt tid. I andra hand föreligger inga överträdelser av LOU och de gemenskapsrättsliga principerna som gäller för offentlig upphandling. För det tredje har inga väsentliga förändringar av de upphandlade avtalen skett.

Attunda tingsrätt konstaterade att talan väckts i rätt tid med undantag för en av de åberopade omständigheterna.

I vissa avseenden ansåg tingsrätten att förändringar skett men att de inte varit väsentliga. Det har exempelvis inte förekommit någon regelbunden redovisning av egenkontroller vid uppföljningsmötena.

Sammanfattningsvis har det skett vissa förändringar i avtalen under avtalsperioden. Ingen av dessa förändringar innebär sedd för sig någon väsentlig förändring av avtalen. Effekt gjorde gällande att förändringarna i vart fall sammantagna innebär att det skett en väsentlig förändring av avtalen. Det kan emellertid konstateras att de förändringar som har skett inte avser de väsentliga villkoren i avtalen och att förändringarna inte heller innebär att det finns betydande skillnader i förhållande till de ursprungliga avtalsvillkoren.

Förändringarna kunde därför inte heller sammantagna anses väsentliga i den mening som avses i 17 kap. 14 § LOU. Effekts talan skulle därför ogillas.

Svea hovrätt kommer till samma slutsats men anser att tre ändringar gjorts. Effekt hade gjort gällande att leverantörerna överlag har fått betydligt högre ersättningar från kommunen än vad som följer av avtalen och godkända prislistor. Kommunen har vitsordat att leverantörerna har fakturerat de belopp som redovisats på av tingsrätten, men inte att priserna enligt prislistan skulle vara de priser som Effekt har påstått. Enligt hovrätten står det klart att det under avtalstiden har förekommit ändringar, som rimligen bör kunna föranleda prisjusteringar på sätt som kommunen har gjort gällande. Ändringarna har inte varit otillåtna.

När det gäller ett villkor kring socialt hänsynstagande skulle leverantörerna vid avtalsstart delta i ett möte gällande socialt hänsynstagande och aktivt delta i dialog tillsammans med representanter från enheten för Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltning (UAF). Leverantörerna skulle vidare bereda platser för personer i behov av arbete och/eller praktik vilket även inkluderade sommarjobb för skolungdomar. Effekt har gjort gällande att det inte har hållits några möten avseende socialt hänsynstagande eller några dialogträffar.

Med hänsyn till kommunens invändningar rörande pandemin och utevaron av lämpliga kandidater för arbete eller praktik framstår det som att klausulen i allt väsentligt har tillämpats i enlighet med dess

syfte. Även om det inte hållits något uppstartsmöte kan klausulen inte anses ha tillämpats på ett sådant sätt att avtalen väsentligen har förändrats.

Vidare hade Effekt gjort gällande att de personalförteckningar som funnits inte har innehållit den information som föreskrivs i avtalen. Kommunen har bestritt detta. Både tingsrätten och hovrätten ansåg dock att de aktuella uppgifterna funnits tillgängliga vid behov. Det kan därför sammantaget inte anses vara fråga om en väsentlig förändring av avtalen.

Hovrätten fastställer tingsrättens dom.

Mikael Kindbom

Instans: Hovrätterna

Rättsområden: [Konkurrensrätt](#), [Skadeståndsrätt](#), [Köprätt](#), [Offentlig upphandling](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skraddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter